הנדון:

הזיוף הגדול

אני אוהב את פולה בן־גוריון. לה הכישרון הנדיר לקרוא לילד בשמו. בסיגנונה האישי המיוחד, שאינו ניתן לחיקוי, היא תמיד קולעת לבול.

השבוע שהתה פולה בבאר־שבע. שם ניתקלה בגדעון בן־ישראל, ח"כ מפא"י, מי שהיה מזכיר מועצת פועלי באר־שבע. היא ניגשה אליו, ובלי היסוסים והקדמות הטיחה בפניו:

„אתה אשם בכישלון מפא"י בבאר־שבע! התביש לך!"

הדגש הוא על המילה השלישית: „כישלון".

בעקבות קול־ישראל, שהיה ונשאר קול מפא"י, הכריזה המקהלה־המדברת של העתונות הישראלית פה־אחד: „מפא"י שמרה על כוחה בבאר־שבע! מפא"י יצאה מנצחת מן המערכה!"

והנה באה פולה, שאינה יודעת מכפיים וחוכמות, וקוראת לילד בשמו: כישלון.

★ ★ ★

הדגדה עד ניצחון מפא"י בבאר־שבע היא פרי של זיוף. חלק מן הזייפנים פעלו בתום־לב, מתוך טימטום־כן. אחרים פעלו, בלי ספק, בזדון — על־ידי החסרת פרטים חיוניים מן התמונה הסטאטיסטית.

(וכבר אמר מי שאמר: ישנם שלושה סוגים של כזבים — שקר, חציאמת, וסטאטיסטיקה).

הזיוף מבוסס על העלמת העובדה הפשוטה — המכרעת — כי בבחירות העירוניות האחרונות בבאר־שבע, בשנת 1959, לא הציגה מפא"י רשימה אחת בלבד. מטעמים טכניים הציגה מפא"י או שלוש רשימות שונות, מהן שתיים עדתיות. האחת נקראה „למען באר־שבע", ופנתה לעולי צפון־אפריקה; השניה נשאה את האותיות ע"ה, ופנתה לעולי הונגריה. כולן היו רשימות מפא"יות מובהקות — בגלוי ובפה־מלא.

לפיכך, שקר הוא להשוות את הישגי רשימה א' משנת 1959 (5 מנדטים) עם הישגי רשימה א' בשנת 1963 (שוב 5 מנדטים).

כל המשוה השואה כזאת, וטוען כי „מפא"י שמרה על כוחה בבאר־שבע", הריהו מנצל לרעה את העובדה שאין הפרטים ידועים מחוץ לבאר־שבע.

כדי לקבל תמונה אמיתית ונאמנה, יש להשוות את הישגי כל שלוש הרשימות של מפא"י בשנת 1959 עם הישגי הרשימה היחידה של מפא"י בשנת 1963. מסקנות השוואה זו הן חד־משמעיות:

● **בשנת 1959** זכו שלוש רשימות מפא"י ב־5399 קולות, שהיוו 38.7% של הבוחרים והיקנו לה 6 מנדטים בעיריה.

יתכן שצריכים להוסיף לכך עוד רשימה רביעית, בעלת האותיות ר"ם, שגם היא היתה קרובה למפא"י. היא זכתה ב־503 קולות, דבר שהיה מעלה את האחוז ל־42.

● **בשנת 1963** זכתה מפא"י ב־5950 קולות, שהיוו רק 29.9% של הבוחרים, ושהיקנו לה רק 5 מנדטים ב־עיריה.

המודד לציר עלה בארבע שנים אלה, בעקבות ריבוי התושבים, כמעט ב־50%. הדבר בולט אם נשווה את הכישלון של מפא"י להצלחת מפ"ם, שבאמת „שמרה על כוחה". כדי להשיג 4 מנדטים היו דרושים למפ"ם, לפני ארבע שנים, 3200 קולות. כדי להשיג את אותם ארבעת המנדטים היתה מפ"ם זקוקה הפעם ל־4920 קולות. (מפ"ם עלתה תוך כדי כך מ־22.2% ל־24.5% אחוזים).

★ ★ ★

השואה זו אינה שלמה, כי היא מתעלמת מקיום רשימתה של אחדות־העבודה.

אחדות־העבודה פעלה בבאר־שבע תוך שיתוף־פעולה הדוק עם מפא"י. היא הבליטה שיתוף־פעולה זה על־ידי חתימת הסכם־עודפים עימה. ביום הבחירות הסיעו מכוניות מפא"י גם את בוחרי אחדות־העבודה.

על כן מן הדין לצרף יחד את קולות מפא"י ואחדות־העבודה בשתי מערכות־הבחירות. אזי מתקבלת תמונה בהירה עוד יותר:

● **בשנת 1959** זכו שלוש רשימות מפא"י ורשימת אחדות־העבודה ביחד ל־7 מנדטים (שייצגו 5945 קולות ו־43.1%).

● **בשנת 1963** זכו מפא"י ואחדות־העבודה ביחד רק ל־5 מנדטים (המייצגים 6700 קולות ו־33.1%).

אין זו תכוסה מוחצת. אולם זהו כישלון חמור כיותר — ויישר כוחה של פולה שנתנה לעובדה זו ביטוי דרמאתי, בפרהסיה.

★ ★ ★

הבדל בין תבוסה מוחצת לבין כישלון חמור מתבטא בדמותו של אליהו נאוי. הוא הציל את מפא"י בבאר־שבע. לולא הוא, לא היתה מפא"י יורדת רק ב־8.8% (לעומת הבחירות לעיריה ב־1959), או ב־13.5% (לעומת הבחירות לכנסת ב־1961), אלא ב־30% או ב־40%.

נאמר רבות, בשבועון זה ובעתונים אחרים, על כך ש־הבחירות בבאר־שבע היו „אישיות".

הדבר הפך כמעט למטבע־לשון. אך מסופקני אם אומנם תפסו כל הדוברים מה משקלו של מטבע זה.

הודות לאיש אחד — זאב זריזי — קיבלה מפ"ם ב־בחירות העירוניות פי ארבע יותר קולות מאשר בבחירות לכנסת (ובכלל זה קולות של אנשי־חרות, ליברלים ו־מפא"יניקים).

הודות לאיש אחד — דויד חכם — הפכה המרידה ה־עדתית הכל־ארצית לעובדה פוליטית בבאר־שבע.

והודות לאיש אחד — אליהו נאוי — נמנעה בבאר־שבע

מפליישר עד נאווי — מן העסקן השכיר אל הנבחר העצמאי — זוהי דרכה של באר־שבע היום, ודרכה של המדינה מחר.

★ ★ ★

כן מתעוררת, כמעט מאליה, שאלת הבחירות ה־אישיות. אם רוצים בחדירת אישים עצמאיים ומוכשרים לזירה המדינית, האם לא תקדם שיטת הבחירות האישיות את התהליך הזה?

אדם הגון אינו יכול לדגול בהנהגת בחירות אישיות־אזוריות לכנסת, כל עוד לא הושגו שני תנאים מוקדמים מוחלטים:

● **שינוי דמותה של מפא"י,** על־ידי סילוק ה־יסודות הדיקטטוריים וצירוף יסודות בריאים;

● **מתן חוקה למדינה,** שתמנע בעד רוב זמני ב־כנסת כל אפשרות לחוקק חוקי שרירות ודיכוי.

נאוי - אמרך יא סידי אני תמיד לשרותך
טוביהו - זה לא מספיק . אפטר אותך
נאוי - דחילק יא סידי תן לי עוד הזדמנות.

הקאריקטורה שגרמה לסערה: הסתה אנטי־שמית ואנטי־אנטי־שמית

ירידתה של מפא"י לדרגת המפלגה השניה־בגודלה, ואולי אף השלישית־בגודלה.

מיהו נאוי?

קודם כל: טיפוס של לא־עסקן. אדם הנקי מכל עבר מפלגתי. אדם שהציל קולות והביא קולות הודות לתכונות אישיות גרידא — כשרון אישי, סימפאטיות אישית, מעמד אישי, מוצא אישי, סיגנון אישי.

שום מנגנון מפלגתי אינו שמח להעמיד איש כזה ב־עמדת־מפתח. הדבר נעשה, כי לא היתה כל ברירה. הבחירה היתה: נאוי או שואה.

ברירה זו אינה חד־פעמית. היא תעלה שוב ושוב. תחילה בדרג העירוני, ולאחר מכן בדרג הממלכתי.

ממשמש ובא היום בו לא תעז עוד מפלגה כלשהי למלא את רשימת מועמדיה לעיריה או לכנסת באפסים אפורים. המפלגה שתבקש להחזיק מעמד תיאלץ למצוא ולגייס אנשים בעלי אישיות ויוקרה, אנשים שהוכיחו את עצמם בשטחים אחרים, אנשים שיש להם מה לומר.

דור שלם פנה עורף למפלגות, כשהוא אחוז ריגשי בוז וגועל. בעלי הכשרון והאופי פנו לשטחים אחרים. בעלי המצפון וההשקפה פעלו מחוץ למפלגות. המפלגות עצמן נאלצו להסתפק בצעירים מפוקפקים — כדאיניקים, קאריירייסטים חסרי־כשרון, חצי־צעירים וזקנים־מלידה.

יתכן כי אליהו נאוי מבשר תקופה חדשה — תקופה בה יקפצו בעלי־כשרון לתוך הזירה הפוליטית. הם לא יהיו שכירי־מפלגות, אלא אנשים עצמאיים שיכתיבו תנאים ל־מפלגות.

אולם עד אשר יושגו תנאים אלה אפשר כי החלט להנהיג שיטת בחירות אישיות לגבי מישרות ראשי־הערים.

אני תומך בהצעה זו. היא תחליש בהרבה את הכפייה הדתית, כי ראש־העיר הניבחר שוב לא יהיה תלוי בקואליציה העירונית המשתנה. הקנוניות הבינמפלגתיות המכוערות יאבדו את עוקצן. איש אחד ינהל את העיר, והישגיו יקבעו את סיכוייו להיבחר מחדש.

מכחינה זו יש הבדל מהותי בין ראשות־עיר לבין הכנסת.

רוב חד־מפלגתי בכנסת יכול לכונן מחנות־ריכוז, לסגור עתונים ולהנהיג שיטת צבאי. כל עוד קיימת אפשרות זו, יש למנוע שיטת־בחירות שתיצור בהכרח רוב כזה. כי הסכנה עולה עד אין שיעור על התועלת.

ואילו ראש־העיר יכול רק לנהל שירותים ולסלול כבישים. אין שום סכנה בבחירתו האישית הישירה. התועלת, לעומת זאת, גלויה לעיין: נאווים וזריזים במקום פליישרים ו־כלנתארים.

★ ★ ★

הכן — נאוי היה נביא, וזריזי היה זריז. השאלה ה־גדולה היא: האם מכם היה מכם?

במילים אחרות: האם נחל המרד העדתי בבאר־שבע ניצחון?

הפרשנים קבעו כמעט פה־אחד: לא. וזהו הזיוף הגדול השני בהערכת תוצאות הבחירות בבאר־שבע.

(המשך בעמוד 6)

מאת **אורי אבנרי**